

Fer-se-n'ho

Així, com la combinació dels pronoms febles *en* i *hi* és normal i usualíssima, la de *en* i *ho*, en canvi, no sembla possible i, per tant, els tractats gramaticals no en solen dir res en els capítols que dediquen a aquestes partícules. Efectivament, *Va posar, va la nevera* o *Hi havia quatre cavalls* es redueixen a *N'hi va posar* i *N'hi havia quatre*, però si ens diuen *Treu això del calaix*, en què hi ha un complement, *això*, representable per *ho*, i un altre, *del calaix*, representable per *en*, respondrem, segurament, *Ara ho trec*, deixant sense representar aquest segon complement.

Com que *en* i *ho* representen sovint complements de la mateixa natura (el segon no pot ésser sinó complement directe), les possibilitats tòriques de combinar-se ja són força reduïdes. La més usual, d'aquestes possibilitats, és la que hem exemplificat, això és, en casos en què *en* representa complements circumstancials de procedència. I, encara, en algun altre cas especial, en què aquest pronom aparegui no com un representant d'un complement del verb sinó com un element integrat en la seva significació, com és ara *anar-se'n*, però, és clar, que admet un complement directe, com *endur-se* o *emportar-se*, encara que aquests verbs aglutin, a tall d'un prefix. I és en aquests casos que la possibilitat de la combinació *n'ho* ha fet vacillar els gramàtics: Fabra, en un estudi de 1913 ("Butlletí de Dialectologia"), admetia aquesta combinació, però després, com fa observar J. Solà, no en va parlar més; G. Ferrater (*Sobre el llenguatge*) diu que li sembla que és viable, però no es va decidir a incloure-la en un quadre de combinacions binàries (hi ha un interrogant), reproduït per J. Solà a *Estudis de sintaxi catalana*; Badia i Margarit en dona un exemple, *durse-n'ho*; J. Solà (*Op. cit.*, vol. II, pàg. 55) diu que sembla que la llengua no pot representar aquesta combinació, però en nota recull un exemple de J. Carner (*Nabi*), *una rosada matinal se n'ho va endur*, que interpreta com una adaptació de *a'ho va endur* a les necessitats del vers; i J. Macià ("Butlletí de la DEC", 177), que recull la informació precedent, aporta els exemples *L'aigua se n'ho havia enrossegat tot* (V. Català, *Solitud*) i *Tot se n'ho havia d'endur* (R. Casellas, *Sots*), amb un evident ús expletiu de *en*. Un exemple diferent és *...fins a fer-te-n'ho tot de mala manera* (Pous, *Jordi Fraginals*), en què *fer-se'n* (i no més conjunt pronominal) significa "despendre".